Тема. Світ … (кохання) у сонетах Ф. Петрарки Мета: навчальна: поглиблювати уявлення учнів про творчий світ поета; дати поняття про сонет як жанр лірики; розглянути особливості італійського сонета; визначити провідні мотиви «Книги пісень»;

розвивальна: розвивати навички аналізу та дослідження поетичного тексту, виразного читання, логічного мислення, зв'язного мовлення, творчі уявлення учнів;

виховна: виховувати розуміння краси людських почуттів.

Обладнання: портрети Ф. Петрарки, збірка сонетів Ф. Петрарки «Книга пісень», жіночі портрети Лаури, Рафаеля «Сікстинська Мадонна», Леонардо да Вінчі «Мадонна з квіткою, Сандро Боттічеллі «Марія з немовлям та 5 ангелами», «Мадонна з немовлям і ангелами».

Тип уроку: засвоєння нових знань, умінь і навичок.

Епіграф:

Співати по-новому про любов я прагну…

Ф. Петрарка

Хід уроку:

Актуалізація опорних знань.

• Про яку добу ми говоримо на уроках світової літератури? (Відродження).

• Як по іншому називали цю добу? (Ренесанс).

• Назвіть найяскравіших представників доби Відродження. Що вони подарували людству?

(Презентація репродукцій картин митців Відродження).

• Як ви думаєте, чому літературу доби Відродження ми починаємо вивчати із творчості Ф.

Петрарки? (доба Відродження почалася в Італії, де народився і жив Ф. Петрарка).

• Які вчинки, риси вдачі Петрарки характеризують його як гуманіста? Чому його так називають ? (Його цікавили питання про призначення, долю, природу людини. Він був переконаний у тому, що кожна людина має цілеспрямовано йти до мети, яку для себе обрала)

• Що стало найвищим досягненням Петрарки - поета? (збірка віршів італійською мовою «Канцоньєре» або «Книга пісень»).

• Яку назву дістали твори, що входять до цієї збірки? (сонети).

• Згадайте особливості сонета як ліричного жанру. (Сонет – це ліричний твір, який складається із 14 рядків: двох катренів та двох терцетів.)

• Які теми піднімав автор у своїй книзі?

Складання логічної схеми

• Як ви думаєте, яка з цих тем є провідною у даній збірці? (Тема кохання). Чому?

Повідомлення учня.

6 квітня 1327 року 23-річний поет побачив жінку на ймення Лаура в церкві святої Клари у Авіньйоні. Він закохався в неї з першого погляду і все життя залишався їй вірним. Лаура була заміжня, у неї були діти, та для Петрарки вона – взірець усіх чеснот, краси і досконалості. Він щасливий від думки, що кохана живе на світі, навіть не бачачи її та не зустрічаючись з нею. Саме завдяки йому з'являються на світ його поетичні твори народною (італійською) мовою, що отримають назву «канцоньєре», або «Книга пісень». (Слайд)

• А що означає ім'я Лаура? (В італійській мові значило «повітря», що нагадує про неземне, піднесене. А також слово Лаура співзвучне слову «лавр» і натякає на славу. Символом якої є лавровий вінок).

Оголошення теми уроку. Мотивація навчальної діяльності.

Сьогодні на уроці ми розглянемо вражаючі почуття двох сердець Петрарки та Лаури.

Як підтвердження почуттів Петрарки проаналізуємо його шедеври - сонети. Працюючи над творами, аналізуючи їх, спробуємо з'ясувати, у чому полягає новизна в зображенні поетом кохання. Тож тема нашого уроку «Світ (діти додають слово) кохання у сонетах Ф. Петрарки).

Робота над темою уроку.

Виразне читання та аналіз сонетів Ф. Петрарки.

Сонет № 61 «Благословенні будьте, день, і рік…»

• Хто є героєм цього вірша? (Ліричний герой).

• Яким є настрій вірша? (Це своєрідна молитва душі й серця до коханої жінки).

• Відомо, що Петрарка сприймав кохання то немов найвище благо, то немов гріховне почуття. Як такі суперечливі погляди відобразились іу вірші? (Кохання – це найвища радість, але разом з тим і «солодкий біль», «серця рани», «неподільна радість».) Але ліричний герой приймає все це й не відмовляється від кохання»).

• Що вказує на те, що ліричний герой приймає все це і не відмовляється від свого кохання? (Він благословляє той день, час, рік, місце, де зустрів кохану. Благословляє лук Амура, що вразив його серце; ім'я коханої та, навіть, душевний біль від нерозділеного кохання).

• Як він звертається до коханої? Чому? (Донна. Так зверталися в Італії доби Відродження до жінки).

• Які засоби художньої виразності використовує автор? (Епітети: ясний потік, ім'я ніжне і кохане, солодкий біль, опечаленої ночі. Антитеза: солодкий біль. Анафора (єдино початок): благословен).

• Яким змальовано ліричного героя? (Він по-лицарськи милується Прекрасною Дамою, жодної зухвалої думки немає у нього. Це поклоніння коханій).

• До якої частини «Книги пісень» ви б віднесли цей сонет? («На життя донни Лаури»).

Сонет № 132 «Як не любов, то що це бути може…»

• Які питання хвилюють ліричного героя? (Герой розмірковує над тим, що таке кохання: добро чи зло. Чи хоче він кохати, чи може противитися цьому почуттю? Хто може йому допомогти? Його турбує те, що ним оволоділо земне кохання, але це кохання до ідеалізованої жінки, тобто воно романтичне).

• З ким сперечається герой? (Із самим собою). Які проблеми його хвилюють? (Якщо любов – благо, то чому вона несе журбу? А якщо – зло, то чому кохання таке солодке?

Окрім того, героя хвилюють питання розуму і пристрасті).

• Як автор виражає суперечливі погляди ліричного героя? (За допомогою антитез: живлюща смерть, втіха навісна; «…палаю в стужу - в спеку весь дрижу»).

• Який образ використав Петрарка для зображення суперечливості кохання? (Образ хисткого човна в безкрайому морі).

• Що символізують ці образи? (Море – символ життя, човен – символ людини, котра втратила життєві орієнтири).

• Назвіть прийом, що підсилює цей образ. (Порівняння: «Неначе в просторінь морську безкраю, В човні хисткому рушив без керма…)

• Яким чином у вірші виразилися погляди Петрарки як людини епохи Відродження? (Петрарка як представник нової доби не звертається до Бога, на відміну від героя Данте Аліг'єрі; він свідомо залишається наодинці зі своїми проблемами).

• Як ви думаєте, про що мріє ліричний герой? (Він прагне, щоб його кохання було високим. Тільки таке почуття є найбільшим щастям).

Сонет 162 «Щасливі квіти й благовісні трави…»

• Яким постає перед читачем ліричний герой? (Замріяний, заглиблений у себе).

• Яким він бачить навколишній світ? (Світ реальний, сповнений краси).

• Опишіть ставлення героя до цього світу. (Він обожнює світ, адже в ньому живе кохана Лаура).

• Якою зображена Лаура? (Ми бачимо її очима закоханого поета. Вона реальна й нереальна водночас. Це прекрасний ідеал).

• Що ви можете сказати про любов, описану в сонеті? (Це благо, що посилається людині. Любов очищує душу,облагороджує її, допомагає відчути красу реального світу).

• Яка мова сонета? (Жива, образна, пристрасна. Відомо, що сонети Петрарка писав живою італійською мовою, а не латиною).

• Які засоби художньої виразності використовує автор?(Епітети: щасливі квіти, ріки голубі, благовісні трави. Порівняння: віти, наче пави. Метафори: о, ріки голубі, ви омиваєте Лаури очі, їх блиск перебираючи собі).

• Який настрій сонета? (Це сонет-роздум, в якому описано природу, враження ліричного

героя, його щастя і легкий смуток. Сонет чистий, прозорий, пройнятий високим почуттям).

Робота з епіграфом.

- Поміркуйте, у чому полягала новизна оспівування кохання у творах

Ф. Петрарки?

Підсумки уроку.

Інтерактивний прийом «Мікрофон».

- У «Листі до нащадків» Петрарка писав: «Коли ти почуєш щось про мене – хоча й сумнівно, щоб моє нікчемне й убоге ім'я проникло крізь товщу простору й часу, - отоді, ймовірно, захочеться тобі дізнатися, якою людиною я був і як склалася доля моїх творів, а особливо тих, про які поголос чи навіть худосила чутка дійшла до тебе».

Як би ви відповіли Петрарці?

Заключне слово вчителя.

У своїх сонетах Петрарка утверджує право на радість життя, на кохання до реальної, земної жінки. Кохання – це свято душі, що облагороджує людину, найвище блаженство, якого прагне людська душа. В цьому виявилися передові погляди поета-гуманіста.

Д. З. Вивчити напам'ять сонет Ф. Петрарки (за власним вибором).

3. Літературний диктант за творчістю Ф. Петрарки

1. Справжнє прізвище поета? (Петракко)

2. Найщасливіший місяць для Петрарки? (Квітень)

3. Назва твору, за який поета було увінчано лавровим вінком. («Африка»)

4. Місто, у якому був увінчаний Петрарка як поет та історик. (Рим)

5. Учень і друг Петрарки. (Боккаччо)

6. Місце народження поета. (Місто Ареццо)

7. Ім’я коханої поета? (Лаура)

8. Місто, в якому поет зустрів кохану? (Авіньйон)

9. Назва збірки сонетів Петрарки. («Канцоньєре» або «Книга пісень»)

10. Назвіть жанр поезій із «Книги пісень» Ф. Петрарки?. (Сонет)

11. Із скількох частин складається «Книга пісень»? Назвіть їх. (Із 2 частин: «На життя донни Лаури», «На смерть донни Лаури»)

12. Укажіть структуру канонічного сонету. (2 катрени, 2 терцени)